

Yıllardır Kötü Yönetiliyoruz

– Veysel KARA · 14 Mayıs 2010

GATS NEDİR ?

GATS, tüm hizmet alanlarının serbest piyasaya açılması için mevcut düzenlemeleri genişleten ve hukuki işlerlik kazandıran ilk çok taraflı yatırım ve ticaret anlaşmasıdır. "GATS, sadece sınır ötesi ticaret ve yatırımları kapsamakla kalmayıp; bir hizmetin yerine getirilmesiyle bağlantılı olarak akla gelebilecek tüm sektörleri (hizmet ve mal üretim sektörleri) kapsayan bir "hizmet yatırımları ve hizmet ticareti anlaşmasıdır" .

Piyasanın eline teslim edilmesi konusunda anlaşma sağlanan 11 temel kategori ise şöyle:

- Telekom, posta hizmetleri, görsel ve işitsel iletişim hizmetleri de dahil olmak üzere iletişim
- İnşaat ve bağlantılı mühendislik hizmetleri
- Eğitim
- Su iletim sistemleri, enerji ve atık su işleme
- Tüm çevresel hizmetler
- Finansal, Mali ve Bankacılık hizmetleri
- Sosyal hizmetleri de kapsayacak şekilde sağlık ve bağlantılı hizmetler
- Turizm, seyahat ve bu iki sektörle bağlantılı tüm hizmet ve ürünlerin üretimi
- Kültürel ve sportif hizmetler
- Kara, hava, deniz ve tüm diğer ulaşım hizmetleri

GATS HALKIMIZIN YAŞAMINI NASIL ETKİLEYECEK ?

DTÖ Sekreteryası, anlaşmanın hiçbir bölümünde ülkelerin kamu hizmetlerini özelleştirmek zorunda oldukları gibi bir cümlenin olmadığı şeklinde bir savunma geliştirmiş. Aslında bu cümleye söyleyecek pek fazla bir şey yok, Fakat, anlaşmanın kaleme alınması sırasında kullanılan muğlak dil, hükümlerin özelleştirmeden de çok öteye gidebileceğini ortaya koyuyor ve zaten asıl sorun da burada.

Eğitim:

Örneğin Eğitimin piyasa ekonomisine açılması cümlesinden, iki sonuç çıkarılması gerekiyor

- 1- Kamu eğitim kurumları serbest piyasa ve serbest rekabete uygun hareket etmek zorundalar.
- 2- Kamu, eğitim vermekten vazgeçerek piyasa işleyişine engel oluşturmamış olacak.

Sağlık:

GATS müzakerecileri toplum sağlığı ve doğrudan sağlık hizmetlerinin anlaşma kapsamına dahil edilmeyeceğini belirtiyorlar ve gelinen noktadaki boyutu da şöyle açıklıyorlar: Hastanelerin güvenlik, yatak ve yemek hizmetleri piyasa ekonomisine açılacak yani özelleştirilecek.

Su dağıtım hizmetleri de anlaşma kapsamında:

GATS' ın bu maddesiyle su kaynaklarının da kamudan özel sektöre el değiştirmesi amaçlanıyor. Bu konu özellikle düşük gelir grubundaki ülkeler için çok ciddi ve yaşamsal sorunlar üretme potansiyeline sahip. Aylık gelirinizin üçte birini su faturası olarak ödediğinizi bir hayal edin. Böyle bir gelişmenin iki türlü sonucu olacaktır.

- 1- Daha düşük bir bedel ödemek için eskiye oranla çok daha az su kullanılması.
- 2- Kullanılan su miktarında bir değişiklik yapmadan diğer yaşamsal harcamalarda kısıntıya gidilmesi.

Birinci tercihin kullanılması halinde başta salgın enfeksiyon hastalıkları olmak üzere toplum sağlığı ciddi bir tehdit altında olacak, ikinci tercihte ise kısıtlanan diğer harcamaların özelliğine göre psikolojik ve sosyolojik yeni sorunlar ortaya çıkacaktır. Suyun piyasa ekonomisine açılmasının bir diğer çok önemli boyutu ise tarımsal üretimdir.

Turizm Hizmetleri:

"Bu kadar ağır saldırılardan sonra kimsede tatil yapacak hal kalmaz, dolayısıyla Turizm alanında ne yaparlarsa yapsınlar nasıl olsa biz yoksulları yaralayamazlar" demeyin. Çünkü GATS Turizmi de içine alınıyor ve böylece kapsamadığı hiçbir yaşamsal alan kalmıyor.

Hapishaneler:

Hapishanelerin bile GATS kapsamına alınmış olması aslında konunun ne vahim boyutlara ulaştığının da bir göstergesi. Bu konuda ABD örnek olarak gösteriliyor. ABD'de řu anda kar amacıyla faaliyet gösteren 193 hapishane işletmesi bulunuyor. ABD'deki toplam hapishane nüfusunun %7'si özel sektöre ait hapishanelerde barındırıyor. Bu sektörün sadece 1998 yılında elde ettikleri kar ise 1 milyar dolardır.

Sendikalar:

GATS, başta pek çok hizmetin internet üzerinden verilmesini hızlandırmak suretiyle tüm dünyada emeği ucuzlatıp, emek hareketini daha da zayıflatacak bir potansiyele sahiptir. Kamu hizmetlerinin özelleştirilmesi ya da serbest piyasaya açılması kamudaki örgütlü kesimin yerini örgütsüz ve daha ucuz emeğe terk etmesi sonucunu yaratacaktır.

Emeklilik Fonları:

Emekçilerin ücretlerinden yaptıkları büyük fedakarlıklarla oluşan ve giderek tüm dünyada hızla özel finans şirketlerine aktarılmak suretiyle özelleştirilen Emeklilik Fonları, GATS içinde hem amaç ve hem de araç gibi işlev görmektedir.

Çarşamba - Platform Gazetesi